

OGLASNA
PRILOGA

Gospodarjenje z gozdovi

SEPTEMBER 2021

Kako smo porabili sredstva Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja

4-7

Evropa priznava: gozdove obnavljamo strokovno in inovativno

8-9

Evropa ima novo strategijo za gozdove do leta 2030

10-12

Trend povečevanja gozdnih površin se je v Sloveniji ustavil

13

Revirni gozdar svetuje in skrbi za dobro gospodarjenje z gozdovi

14-15

Anica Oblak: »Prihodek od gozda nam je omogočil razvoj kmetije«

16-17

Povezani lastniki gozdov bi les bolje prodajali

18-19

Gospodarjenje z gozdovi je oglasna priloga časnika Finance.

Naročnik je ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Fotografija na naslovnici: Aleš Beno

Izid: september 2021

Gozd in gozdarstvo sta kos sodobnim izzivom

Dr. Jože Podgoršek,
minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

ohranitev in razvoj podeželja. Zato je gozd pomemben ekonomski vir predvsem kmetov na gorskih območjih.

Slovenija je tretja najbolj gozdnata država v EU, zaradi česar je gozd pri nas tudi osrednji gradnik krajine. Pokriva skoraj 60 odstotkov ozemlja in tako značilno zaznamuje našo zeleno deželo in bogati življenja njenih prebivalcev. Če ne prej, je prav pandemija s COVID-19 poudarila izjemen terapevtski naboj gozda, kamor smo se med zaprtjem socialnega življenja v državi, v iskanju miru, spokojnosti, rekreacije in sprostitev zatekli številni.

Zato je za njegovo ohranjanje pomembna vloga ustreznega in strokovnega skrbništva. Slovensko gozdarstvo namreč temelji na zagotavljanju trajnostnega razvoja gozdov kot ekosistemov in njihove biotske pestrosti ter vseh njihovih ekoloških, proizvodnih in socialnih funkcij s sonaravnim in večnamenskim gospodarjenjem.

V Sloveniji je 76 odstotkov gozdov v zasebni lasti, trije odstotki so v lasti lokalnih skupnosti, 21 odstotkov pa v državni lasti. Lastnikov gozdov je tako vsega skupaj okoli 41 tisoč. To pomeni, da je z gozdom tako ali drugače povezana kar dobra petina prebivalstva, v čemer se izraža tudi njegova pomembna družbena vloga zakladnice tradicije in znanja gospodarjenja z naravo. Povprečna gozdna posest meri okoli 3,2 hektarja. Taka posestna struktura povečuje socialni pomen gozdov in hkrati pomeni velik izziv za zagotavljanje aktivnega gospodarjenja z gozdom ter izvajanje postavljenih ciljev, skladno z gozdnogospodarskimi načrti.

Hkrati gozdarstvo in celotna gozdno-lesna veriga skupaj s turizmom pomembno vplivajo na

Kot rečeno, imamo v Sloveniji dolgo in bogato tradicijo načrtnega dela z gozdom. Prvi gozdnogospodarski načrt, ki je temeljil na načelu trajnosti, so namreč izdelali že davnega leta 1771. V duhu te tradicije smo v participativnem procesu nastajanja gozdnogospodarskih in lovsko-upravljaljskih načrtov skupaj z lastniki gozdov in zainteresiranimi deležniki razvili formalni tako imenovani gozdni dialog. Dolgoročni načrti so izdelani kot skupni načrti za gospodarjenje z gozdom in upravljanje divjadi. Gozdnogospodarski načrti pomenijo tudi načrte upravljanja za območja Nature 2000, v katera je vključenih 44 odstotkov gozdov. Poudariti je treba, da se skrb za gozdove in naravo nasploh izvaja v strokovnih institucijah enotno in ne glede na lastništvo. Tako je Zavod za gozdove Slovenije skladno z načrti za gospodarjenje z gozdovi v vsakodnevem stiku na terenu, kjer svetuje lastnikom gozdov in jih usposablja, ob tem pa ozavešča javnost in sodeluje z drugimi institucijami.

Za nas je pomembno, da se z gozdovi v Sloveniji gospodari sonaravno. To pomeni, da pri razvoju gozdov upoštevamo do rastišča prilagojeno drevesno sestavo in zgradbo gozda ter za doseganje zelenih ciljev gozdove usmerjamo z njihovimi naravnimi mehanizmi, kot so naravno pomlajevanje in naravni razvojni procesi. Po naravni poti obnovimo več kot 95 odstotkov gozdnih površin, preostalih pet odstotkov pa s sajenjem, predvsem v okviru odpravljanja posledic naravnih ujm in prenamnožitve škodljivih organizmov. Tako ohranjamo ustrezno gensko in vrstno pestrost gozdov ter zagotavljamo prilagojenost dreves danim rastiščnim razmeram.

Za pristop sonaravnega gospodarjenja je značilna izbira do

Slovensko gozdarstvo temelji na zagotavljanju trajnostnega razvoja gozdov kot ekosistemov in njihove biotske pestrosti ter vseh njihovih ekoloških, proizvodnih in socialnih funkcij s sonaravnim in večnamenskim gospodarjenjem.

rastišča prilagojenih gozdnogojitvenih ukrepov. Najpogosteje se uporabljajo ukrepi skupinsko postopnega in prebiralnega gospodarjenja z gozdom. Nega in varstvo gozdov namreč temeljito pripomoreta h krepitvi odpornosti in vitalnosti gozdnih sestojev ter k zmanjšanju tveganj pri gospodarjenju z gozdovi zaradi podnebnih sprememb. Golosek pa je pri nas prepovedan s predpisi že od leta 1947.

Ker razumemo pomen družbene vloge gozda, so v Sloveniji dovoljeni prost dostop v gozd pa tudi rekreativno nabiranje gozdnih sadežev ter čebelarjenje in lov. Lastniki gozdov lahko posekajo samo toliko lesa, kolikor je opredeljeno z načrti za gospodarjenje z gozdovi. Z namenom kompenzacije omejitev lastninske pravice ter omogočanja uresničevanja gozdarstvih predpisov in temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi država lastnikom v celoti zagotavlja brezplačno usmerjanje razvoja gozdov prek javne gozdarske službe. Zavod za gozdove Slovenije, ne glede na lastništvo in velikost posesti, pripravlja tudi gozdnogospodarske načrte, ki so za lastnike brezplačni, pri vlaganjih v gozdove pa so jim na voljo številne gozdarske subvencije.

Podnebne spremembe, usklajevanje med rastlinsko in živalsko komponento gozda, razhajanja med obiskovalci gozdov in njihovimi lastniki ter iskanje širšega trajnostnega ravnotežja med številnimi interesi v gozdu so le nekateri izmed številnih izzivov gozdne politike.

S trajnostnim, sonaravnim in večnamenskim gospodarjenjem z gozdovi ter rabo in predelavo lesa v najrazličnejše izdelke pa pripomoremo k doseganju skupnih ciljev EU na področjih podnebja, biotske raznovrstnosti, razvoja podeželja, energetike in okolja ter skrbimo za prehod v podnebno nevtravno, krožno, zeleno in digitalno gozdarstvo.

KAKO SMO PORABILI SREDSTVA EVROPSKEGA KMETIJSKEGA SKLADA ZA RAZVOJ PODEŽELJA

Povezovanje gospodarjenja z gozdom in kmetijske proizvodnje na podeželju je pomembna paradigma prihodnjega razvoja slovenskega kmetijstva in podeželja.

V okviru Programa razvoja podeželja (PRP) je Slovenija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) za programsko obdobje 2007-2013 pridobila in izplačala skupaj 49 milijonov evrov sredstev, za programsko obdobje 2014-2020 pa je do konca leta 2020 izplačala 30 milijonov evrov. Zaradi obsežnih naravnih ujm - žledolom leta 2014, napadi podlubnikov v letih 2015-2019, vetrolomi v letih 2017 in 2018 - so bili v obdobju 2014-2020 izvedeni številni ukrepi za sanacijo po ujmah poškodovanih gozdov, ki jih je EKSRP podprl z nekaj manj kot 10 milijoni evrov.

»Razpoložljiva sredstva, ki so bila v programskem obdobju 2007-2013 namenjena predvsem krepitvi konkurenčnosti gozdarstva in kompetenc človeških virov, so bila upravičencem v celoti izplačana. V programskem obdobju 2014-2020, kjer vzporedno s sanacijo poškodovanih gozdov potekajo še ukrepi ureditev gozdnih prometnic, naložbe v nakup mehanizacije za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa, smo upravičencem od skupne vsote razpoložljivih sredstev 70 milijonov evrov že izplačali 30 milijonov evrov,« pojasnjuje Zoran Planko z direktorata za gozdarstvo in lovstvo v sektorju za gozdarstvo na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP).

Na MKGP so po njegovih besedah konec leta 2019 naredili analizo uspešnosti porabe sredstev iz gozdarskih ukrepov. Zaradi slabše, nezadovoljive porabe sredstev so v začetku leta 2020 po različnih krajih po državi izvedli promocijsko kampanjo predstavitev ukrepov. Predstavitev so izvedli tudi na mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu Agra, pripravili pa so še brošuro z vsemi potrebnimi informacijami. »Ocenjujemo, da je bila promocijska kampanja zelo uspešna, saj se je zanimanje za gozdarske razpise povečalo, povečala se je tudi poraba sredstev,« pravi Planko.

V gozdovih se delo vse bolj profesionalizira

»S sredstvi za sanacijo v naravnih nesrečah poškodovanih gozdov so se izvedla dela pri obnovi in negi gozdov v obsegu, ki ga samo s siceršnjimi proračunskimi sredstvi gotovo ne bi mogli doseči,« pravi Andrej Breznikar iz sektorja za ukrepe v gozdovih na Zavodu za gozdove Slovenije. »Odpravljanje posledic naravnih ujm bo na področju neposredne sanacije poškodovanih delov gozda in njihove obnove kmalu večinoma končano, zaradi dolgoročnosti procesov v gozdu pa nas v prihodnjih letih čaka še intenzivna nega tudi obnovljenih gozdnih sestojev. S posodobitvijo gozdarske mehanizacije in opreme je postalo delo v gozdu varnejše in učinkovitejše, opazamo tudi manjše poškodbe na gozdnih sestojih. Z vlaganjem v primarno predelavo lesa so se na podeželju začele vzpostavljati manjše gozdno-lesne verige in odpirati nova delovna mesta, kar je za podeželje posebej pomembno,« pojasnjujejo na zavodu za gozdove.

Kot še povedo, se je v gozdovih delo začelo profesionalizirati, saj se je kar nekaj lastnikov gozdov, ki so nabavili sodobno mehanizacijo, odločilo, da bo opravljal delo tudi za druge lastnike. Tako so začeli od-

OSEBNI ARHIV

Razpoložljiva sredstva, ki so bila namenjena predvsem krepitvi konkurenčnosti gozdarstva in kompetenc človeških virov, so bila upravičencem v celoti izplačana.

Zoran Planko, ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

pirati podjetja ali pa so prijavi dopolnilno dejavnost na kmetiji. To je dobrodošlo, saj je v zadnjem času vse manj lastnikov sposobno opravljati dela v svojem gozdu. Z gradnjo gozdnih prometnic - novih je za 404 kilometre - so postali gozdovi v številnih delih dostopnejši za gospodarjenje. To pa je tudi zelo pomembno za hitro sanacijo gozdov ob večjih naravnih nesrečah.

Vrednost gozdov zaradi primernih ukrepov raste

S hitro in kakovostno izvedbo ukrepov se zmanjšuje neposredna gospodarska škoda po naravnih ujmah, hkrati pa se vzpostavi ustrezna stabilnost in odpornost gozdov proti prihodnjim izzivom zaradi podnebnih sprememb. Zaradi takih ukrepov vrednost gozdov raste tudi v ekonomskem smislu, boljša je kakovost lesa, hitrejša je priraščanje, tudi dostopnost oziroma

OSEBNI ARHIV

Odpravljanje posledic naravnih ujm bo na področju neposredne sanacije poškodovanih delov gozda in njihove obnove kmalu večinoma končano, zaradi dolgoročnosti procesov v gozdu pa nas v prihodnjih letih čaka še intenzivna nega tudi obnovljenih gozdnih sestojev.

Z vlaganjem v primarno predelavo lesa so se na podeželju začele vzpostavljati manjše gozdno-lesne verige in odpirati nova delovna mesta, kar je za podeželje še posebej pomembno.

Andrej Breznikar, Zavod za gozdove Slovenije

boljša odprtost gozdov z novimi in vzdrževanimi gozdnimi prometnicami in vlakami doda svoje.

»Urejena infrastruktura ob ustrezni opremljenosti in usposobljenosti gozdarskega sektorja, v kar se je poleg sanacije in obnove gozdov v zadnjih letih intenzivno vlagalo, je temelj večjega dohodka iz gozda. Lastnikom gozdov, ki bodo izkoristili podporo iz programov PRP, se bo v prihodnosti poznalo pri boljšem in učinkovitejšem gospodarjenju z gozdovi in posledično tudi pri večjem dohodku iz gozda,« je prepričan Andrej Breznikar.

Gozd pripomore k blaženju podnebnih sprememb

Vse očitnejše posledice podnebnih sprememb v gozdovih so velik izziv za celotno gozdarsko stroko. Usklajujeta se dve vrsti ukrepov: na eni strani gozd

z zagotavljanjem ponora ogljika v lesu in z rabo lesa kot materiala in energenta pripomore k blaženju podnebnih sprememb, na drugi pa s prilagajanjem gospodarjenja z gozdovi in s prilagoditvami celotnega odziva gozdarstva na izzive podnebno nestabilnega okolja želimo zmanjšati negativne posledice podnebnih sprememb ter s tem zagotoviti uresničevanje funkcij gozdov tudi v prihodnosti.

V tem okviru so pomembni povečevanje stabilnosti in odpornosti gozdov, dokončna sanacija in nadaljnja nega gozdov po obsežnih naravnih nesrečah v zadnjih sedmih letih, ohranjanje biotske pestrosti, ki zmanjšuje prihodnja tveganja pri gospodarjenju. Pozornost zahteva tudi zmanjšanje glavnih negativnih vplivov, kot so posledice napadov škodljivcev in širjenje invazivnih tujerodnih rastlinskih in živalskih vrst.

»Za uspešno izvedbo ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam je odločilno aktivno gospodarjenje, zato je nujno treba prebuditi lastnike gozdov z majhnimi gozdnimi posestmi in na podeželju vzpostaviti učinkovite gozdno-lesne verige ob upoštevanju krožnega gospodarstva in bioekonomije,« še povedo na zavodu za gozdove.

Načrt za nova potrebna vlaganja v gozdove

Pri nastajanju predloga strateškega načrta skupne kmetijske politike za obdobje 2023-2027, ki je še v pripravi na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, so sodelovali tudi drugi deležniki v gozdarstvu. Vsebinske intervencij in tudi višina podpor še nista dokončno potrjeni. Trenutno poteka usklajevanje predloga načrta s socialnimi partnerji.

Kot pojasnjuje Zoran Planko, si direktorat za gozdarstvo in lovstvo prizadeva, da bi se v novi strateški načrt skupne kmetijske politike 2023-2027 vključili gozdarski ukrepi iz sedanjega Programa razvoja podeželja 2014-2020 (naložbe v mehanizacijo in opremo za delo v gozdu, naložbe v predelavo lesa in v ureditev gozdne infrastrukture, sanacija gozdov, poškodovanih zaradi ujm, ustanovitev skupin proizvajalcev na področju gozdarstva, usposabljanje lastnikov gozdov za varno delo v gozdu), te ukrepe pa bi dopolnili z naložbami v ustanovitev in razvoj gozdnih drevesnic, vlaganji v gradnjo in vzdrževanje protipožarne infrastrukture ter oblikovanje, povečanje, izboljšanje in vzdrževanje pasišč.

Kmetijstvo in gozdarstvo sta neločljivo povezani dejavnosti

Povezovanje gospodarjenja z gozdom in kmetijske proizvodnje na podeželju je, kot za konec še poudari Planko, pomembna paradigma prihodnjega razvoja slovenskega kmetijstva in podeželja. Gozd je pomemben vir dohodka za velik del kmetijskih gospodarstev. Kot najbolj ohranjen naravni ekosistem izrazito ugodno vpliva na kmetijske površine v okolici, varuje vodne vire in tla ter čisti zrak, je rezervoar biotske pestrosti in blaži negativne vplive skrajnih podnebnih pojavov. Gozd opravlja tudi vrsto socialnih funkcij, od rekreacijske, turistične, estetske, izobraževalne in raziskovalne, ki omogočajo diverzifikacijo dejavnosti in s tem dohodkov na kmetiji.

Evropa priznava: GOZDOVE OBNAVLJAMO STROKOVNO IN INOVATIVNO

Slovenski projekt obnove v naravnih ujmah poškodovanih gozdov je bil med 125 prijavljenimi projekti iz držav članic EU izbran v ožji krog 20 finalistov evropskega natečaja Rural Inspiration Awards 2021.

Cilj natečaja Rural Inspiration Awards je spodbujati izmenjavo znanja in povezovanja med deležniki na podeželju ter dvigniti prepoznavnost politike razvoja podeželja in prispevka Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) k biogospodarstvu in boju proti podnebnim spremembam.

Slovenska mreža za podeželje je na natečaj prijavila osem kandidatov, največ, kolikor je bilo možno za vsako državo članico. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) sta bila s projektom Obnova v naravnih ujmah poškodovanega gozda in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje uvrščena v tematsko kategorijo Green Futures (Zelena prihodnost), kjer projekti ali pobude obravnavajo ali blažijo podnebne spremembe, dokazujejo trajnost in prispevajo k oživitvi okolja.

Upoštevali načela nujnega prilagajanja podnebnim spremembam

Najpomembnejši rezultat projekta je uspešna sanacija v naravnih ujmah poškodovanega gozda. Ta obsega naravno obnovo in obnovo s sajenjem sadik gozdnega drevja na vseh najbolj poškodovanih površinah, zaščito osnovanega mladja pred divjadjo in izvedene ukrepe nege poškodovanih gozdov, ki ohranjajo zasnovo teh gozdov in povečujejo vrednostni prirastek gozdnih sestojev v prihodnosti.

Projekt izstopa zaradi sonaravne in trajnostne zasnove širokega nabora ukrepov sanacije poškodovanega gozda, ki upoštevajo glavna načela prilagajanja gozda in gozdarstva na podnebne spremembe in se usmerjajo na od negativnih posledic podnebnih sprememb najbolj ogrožene dele gozda v državi.

60 odstotkov slovenskih gozdov je bilo v zadnjih šestih letih zaradi naravnih ujm močnejše poškodovanih.

37 tisoč hektarjev gozdov je bilo tako poškodovanih, da jih je bilo treba popolnoma obnoviti.

vi. Zasnovan je bil adaptivno in se je sproti prilagajal spremenjenim razmeram v gozdarstvu oziroma novim naravnim ujmam. Obsega vrsto novih strokovnih rešitev na področju obnove in nege gozda, s katerimi prilagajamo gozdove na podnebne spremembe in bodo uporabne tudi v prihodnosti.

Ukrepi upoštevajo doktrino slovenske gozdarske šole in njena glavna načela pri prilagajanju večnamenskega gospodarjenja z gozdom in na podnebne spremembe in njihove posledice.

Obnova za ohranitev gozdov

V Sloveniji je bilo v zadnjih šestih letih zaradi naravnih ujm močnejše poškodovanih več kot 60 odstotkov gozdov, od tega več kot 37 tisoč hektarjev toliko, da jih je treba popolnoma obnoviti. Zaradi ohranjenosti gozdov v Sloveniji večina obnove poteka po naravni poti, od pet do deset odstotkov gozdnih površin pa je treba obnoviti s sajenjem sadik gozdnega drevja. Velik delež poškodovanih gozdov ogroža stabilnost celotnega gozdnega in lesnega gospodarstva v državi in možnosti zagotavljanja vseh drugih funkcij gozdov, od ekoloških do socialnih. Nujni sta čim hitrejša obnova in vnovična vzpostavitev stabilnih in kakovostnih gozdnih sestojev in prilagoditev teh na pričakovane spremembe podnebja v prihodnosti.

Z ažurno in inovativno obnovo so preprečili razvoj negativnih posledic naravnih ujm, kot so erozijski procesi in nadaljnje širjenje bolezni oziroma škodljivih organizmov.

Tesno sodelovanje gozdarske službe in lastnikov

Projekt je primer uspešnega povezovanja med MKGP, javno gozdarsko službo oziroma ZGS in več

kot 800 lastniki gozdov. V ZGS so nabavili sadike in materiale za izvedbo obnove gozdov oziroma za zaščito mladja pred divjadjo, jih posredovali lastnikom gozdov, ti pa so izvedli vsa potrebna dela. Celoten proces obnove je bil zastavljen v skladu z načeli sonaravnega gospodarjenja z gozdovi, ki z uporabo lokalno vzgojenih sadik avtohtonih drevesnih vrst zagotavljajo ustrezno genetsko poreklo sadilnega materiala, zmanjšujejo ogljični odtis gozdne proizvodnje in pospešujejo lokalno pridelavo.

S sajenjem več kot 19 različnih vrst sadik so povečali pestrost in odpornost gozda v podnebno nestanovitnih razmerah. Uvedeni sistem nadzora kakovosti sadilnega materiala in nadzora izvajanja sajenja je bil odločilen za uspeh obnove s sajenjem, zagotovil pa je tudi gospodarno uporabo vloženih finančnih sredstev. Projekt celostno vpliva na celoten razvoj podeželja.

Spodbuda ukrepom aktivnega gospodarjenja

Ukrepi Programa razvoja podeželja 2014-2020 so zagotovili finančno podporo procesu naravne obnove gozdov, potrebni nabavi materiala in obnovi gozdov s sajenjem sadik. V času trajanja omenjenega programa je bilo tako z javnimi sredstvi s sajenjem obnovljenih več kot 1.100 hektarjev poškodovanih gozdov, posajenih je več kot tri milijone sadik 19 različnih gozdnih drevesnih vrst. Za zaščito posajenih sadik pred objedanjem divjadi je bilo postavljenih 60 kilometrov ograj, 130 tisoč sadik je bilo zaščiteno s tulci oziroma s količenjem, sadike na 1.750 hektarjev pomlajenih površin pa so bile zaščitene z odvrtačnimi premazi.

V času trajanja programa obnove v naravnih ujmah poškodovanega gozda in izboljšanja sposobnosti gozdov za preživetje je bilo s pomočjo javnih sredstev posajenih več kot tri milijone sadik 19 različnih gozdnih drevesnih vrst. S tem sta se hkrati povečali pestrost in odpornost gozda v podnebno nestanovitnih razmerah.

Projekt je pospešil razvoj gozdnega drevničarstva. V Sloveniji je bila prvič množično uporabljena kontejnerska vzgoja sadik, proizvodnja sadik lokalnih provenienc v registriranih drevnicah in njihova uporaba pa sta se z 0,5 milijona sadik leta 2013 povzpeli na skoraj dva milijona sadik gozdnega drevja leta 2020.

Projekt je spodbudil ukrepe aktivnega gospodarjenja v gozdovih, ki so bili do zdaj zapostavljeni, pomenijo pa eno od kritičnih točk pri preprečevanju negativnih posledic podnebnih sprememb.

Povezovanje vseh v gozdno-lesni verigi

»Zadovoljni smo, da se je slovenska gozdarska šola na natečaju Rural Inspiration Awards izkazala za eno najboljših v Evropi. Veseli smo, da je tako pri načrtovanju kot izvajanju ukrepov sodeloval širok krog deležnikov v gozdno-lesni verigi, od javne uprave in služb do lastnikov in upravljavcev gozdov, dobaviteljev in izvajalcev del. Projekt je bil velik zalogaj tudi za ZGS in zaposlene kot ključnega akterja pri načrtovanju ukrepov, posredovanju pri dobavi materialov in nadzoru nad izvedenimi deli,« je dejal mag. Andrej Breznikar, ki je s sodelavci z zavoda za gozdove pri zasnovi projekta sodeloval s strokovnjaki z ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja, gozdarske inšpekcije, davčne uprave, raziskovalnih institucij, kot je Gozdarski inštitut Slovenije, upravljavec gozdov, kot so Slovenski državni gozdovi, do predstavnikov lastnikov gozdov, kot so Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije in društva lastnikov gozdov.

BRANKO ZNIDARŠIČ

EVROPA IMA NOVO STRATEGIJO ZA GOZDOVE DO LETA 2030

Gozdovi so naš naravni zaveznik pri prilagajanju in boju proti podnebnim spremembam.

Zdrava prihodnost planeta, ljudi in njihove blaginje je odvisna od zagotavljanja zdravih, biotsko raznovrstnih in odpornih gozdov v Evropi in po svetu. S temi izzivi se spoprijema nova strategija EU za gozdove, ki sta jo minuli teden na srečanju generalnih direktorjev EU za gozdarstvo v Mariboru predstavila zastopnika evropske komisije Pierre Bascou in Humberto Delgado-Rosa.

Nova strategija EU za gozdove do leta 2030 je ena izmed vodilnih pobud evropskega zelenega dogovora, ki temelji na strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in obravnava vse raznovrstne funkcije gozdov. Pripomogla bo k doseganju ciljev EU glede zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov za vsaj 55 odstotkov do leta 2030 in podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter k zavezi EU, da bo povečala svoje odvzeme po naravnih ponorih v skladu s podnebnimi pravili.

Prilagajanje podnebnim spremembam
Strategija določa vizijo in konkretne ukrepe za povečanje količine in kakovosti gozdov v EU ter krepitev njihovega varstva, obnove in odpornosti. Njen cilj je prilagoditi evropske gozdove novim razmeram, ekstremnim vremenskim dogodkom in veliki negotovosti zaradi podnebnih sprememb. To je pogoj, da lahko gozdovi še vedno izpolnjujejo svoje socialno-ekonomske funkcije ter zagotavljajo dinamična podeželska območja in vitalno podeželsko prebivalstvo. Spodbujanje praks gospodarjenja z gozdovi, ki so prijazne do biotske raznovrstnosti in podnebja, bo potekalo vzporedno in v sinergiji s podpiranjem močnega in trajnostnega biogospodarstva.

Gospodarske dejavnosti ogrožajo preživetje gozdov
Kot še piše v strategiji, so evropski gozdovi zaradi povečane gospodarske dejavnosti v njih pod vse večjim pritiskom negativnih vplivov. V Sloveniji smo, kot poudarjajo na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, lahko zadovoljni, saj naši gozdovi zaradi dolgoletnega premišljeno načrtovanega gospodarjenja v tem smislu niso ogroženi in smo lahko preostali Evropi za vzor.
Skrbno varovanje gozdnih ekosistemov zmanjšuje tudi tveganje za zoonotske bolezni in globalne pandemije. Zdrava prihodnost in blaginja ljudi ter planeta je torej zelo odvisna od zagota-

Sloveniji se ni treba bati morebitnega omejevanja maksimalne dovoljene količine poseka. Po zdajšnjih evropskih omejitvah bi lahko v Sloveniji letno posekali 6,2 milijona kubičnih metrov lesa, dejansko pa posekamo približno pet milijonov kubičnih metrov.

Gozdovi bodo imeli odločilno vlogo pri viziji, da bo Evropa do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina.

Trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi ni treba na novo izumljati, moramo se samo poglobljeno ukvarjati s tem, kar že znamo in izvajamo.

Robert Režonja, generalni direktor direktorata za gozdarstvo in lovstvo na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Pierre Bascou, generalni direktor za kmetijstvo in razvoj podeželja pri evropski komisiji

Humberto Delgado-Rosa, generalni direktor za okolje pri evropski komisiji

vljanja zdravih, biotsko raznovrstnih in odpornih gozdov po Evropi in drugje po svetu.

Osredotočiti se moramo na celotno gozdno-lesno verigo
Generalni direktor za kmetijstvo in razvoj podeželja pri evropski komisiji Pierre Bascou poudarja, da so gozdovi naš naravni zaveznik pri prilagajanju in boju proti podnebnim spremembam. Imeli bodo glavno vlogo pri viziji, da bo Evropa do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina. Namen nove strategije EU za gozdove je premagati te izzive in odkriti prednosti gozdov za čistejšo in zdravo prihodnost ob polnem spoštovanju načela subsidiarnosti, najboljših razpoložljivih znanstvenih dokazov in zahtev boljše zakonodaje.

»Gozdovi imajo pomembno vlogo v EU pri prehodu v sodobno, podnebno nevtralno in konkurenčno biogospodarstvo, ki bo zagotovilo zelena delovna mesta. Evropska komisija je v novi strategiji EU za gozdove do leta 2030, objavljeni julija letos, predlagala celosten pristop za udeležanje teh izzivov, usklajena pa je tudi z vsemi načeli zelenega dogovora. Pomembno je, da se osredotočimo na celotno gozdno-lesno verigo. Glavni cilj je povečati kvantiteto in kakovost evropskih gozdov, saj so ti glavni zaveznik v boju proti podnebnim spremembam in izgubi biotske raznovrstnosti. Prav tako gozdovi tudi pripomorejo h krepitvi razvoja gospodarstva in podeželja ter ohranjanju in odpiranju delovnih mest. Treba je zagotoviti preživetje ljudi, ki so od gozda odvisni. To nameravamo doseči s finančnimi podporami iz javnih in zasebnih sredstev z ukrepi na področju gozdarstva, digitalizacije gozdarstva ter z osredotočanjem na celotno področje gozda, to je na produkte in storitve, ki se ne nanašajo izključno na sečnjo v gozdovih.«

Gozdovi in gozdnata zemljišča pokrivajo več kot 43 odstotkov kopnega v EU

Po oceni evropske komisije je v EU 16 milijonov zasebnih lastnikov gozdov, 40 odstotkov gozdov pa je v različnih shemah javnega lastništva. Leta 2018 je bilo pri gospodarjenju z gozdovi oziroma sečnji, žaganju in proizvodnji izdelkov iz lesa

zaposlenih 2,1 milijona ljudi. Dodatnih 1,2 milijona je delalo v proizvodnji pohištva iz lesa in pri tiskanju na papir oziroma knjig in časopisov. Če k tem dejavnostim dodamo še sektorje, ki temeljijo na izkoriščanju lesa, to je sektor

ogrevanja in energije ter gradnje, je tako razširjena gozdna vrednostna veriga podprla štiri milijone delovnih mest v zelenem gospodarstvu. Leta 2018 je bilo v lesni industriji dejavnih 397 tisoč podjetij, kar je 20 odstotkov proizvodnih podjetij v EU.

Gospodarjenja z gozdovi ni treba na novo izumljati

Generalni direktor za okolje pri evropski komisiji Humberto Delgado-Rosa je ob predstavitvi nove strategije poudaril, da zaradi izbruha podlubnikov po celotni Evropi, močnih sušnih obdobij in vse pogostejših gozdnih požarov gozdovi oziroma evropski gozdni ekosistem ni v dobrem stanju. »Trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi ni treba na novo izumljati, moramo se samo poglobljeno ukvarjati s tem, kar že znamo in izvajamo. Evropska komisija želi skupaj z državami članicami identificirati kazalnike, s katerimi bomo lahko sledili izvajanju ukrepov na področju trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Skupaj moramo s poročanjem in ocenami ugotoviti, kje so ukrepi ustrezni in kje niso, ter tam zagotoviti primerne ukrepe. Financiranje teh pa moramo zagotoviti tako, da se bodo ljudje lahko usmerjali tako v proizvodnjo lesa kot tudi druge storitve, ki so povezane z gozdom.«

Zaveze in ukrepi bodo, kot je še zapisano v strategiji, pripomogli k doseganju cilja EU za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov za najmanj 55 odstotkov do leta 2030; kar je tudi določeno v evropski zakonodaji o podnebnju.

Uskladiti bo treba želje in potrebe držav članic EU

Generalni direktor direktorata za gozdarstvo in lovstvo na slovenskem ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), mag. Robert Režonja, predsedujoči na srečanju generalnih direktorjev EU za gozdarstvo, je dejal, da so predstavniki držav članic že izrazili nekaj pomislekov o uravnoveženosti strategije glede vseh funkcij gozdov - tako ekoloških, socialnih kot tudi ekonomskih. Nekateri ambicije evropske komisije, da bi urejala področje gozdov v celotni EU, naj bi bile v neskladju s pravicami držav, ki jih imajo na področju urejanja gozdarstva, še zlasti pri namenih evropske komisije o pripravi zakonodajnih predpisov, vezanih na spremljanje gozdov in strateških načrtih za gozdove. Zato države želijo, da te pravice ostanejo v pristojnosti posameznih držav članic EU. »Nekatere države članice poudarjajo, da po pogodbi o ustanovitvi EU nima skupne gozdarske politike, vendar pa evropska komisija meni, da je upravljanje gozdov tudi okoljska politika, ki pa je skupna evropska politika,« pojasni Režonja.

V Sloveniji imamo veliko gorskih kmetij

Potrebno bo še kar nekaj usklajevanja različnih pogledov, saj posamezne članice menijo, da bi se strategija morala bolj posvetiti pomenu gozdov za razvoj podeželja. »Za Slovenijo je, denimo, zelo pomembno, da dohodek od gozdov omogoča razvoj in preživetje gorskih kmetij, ne nazadnje kar 72 odstotkov našega ozemlja obsegajo hribovsko-gorska območja. Naloga Slovenije kot predsedujoče države EU bo sicer, da uskladi in pripravi sklepe, ki bodo odsev mnenj, želja in potreb držav članic, nato pa se bo komisija lahko lotila zakonodajnih predpisov, ki bodo v naslednjem obdobju lahko zavezujoče vplivali na upravljanje gozdov v vseh državah članicah,« je Režonja povzel razprave glede strategije.

Dodal je, da bodo uredbe evropske komisije postavile oziroma lahko tudi zaostrele meje količin poseka v posameznih državah, za katero se posek ne šteje kot emisija, kot to že zdaj določa uredba (EU) 2018/841 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi emisij toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi uredbe (EU) št. 525/2013 in sklepa št. 529/2013/EU.

Posek v slovenskih gozdovih se ne bo zmanjšal

Pri tem se postavi vprašanje, ali čaka slovenske lastnike gozdov v prihodnjem desetletju kakšna sprememba pri maksimalni dovoljeni količini poseka, glede na to, da komisija želi, da se do leta 2030 povečajo ponori ogljikovega dioksida v gozdovih.

Režonja odgovarja, da ni skrbi, saj v Sloveniji ne dosegamo načrtovanega možnega poseka, tako da se ponor ogljikovega dioksida v naših gozdovih veča. V skladu z gozdnogospodarskimi načrti bi lahko letno, ne da bi škodovali gozdu, posekali 7,1 milijona kubičnih metrov lesa, dejansko pa letno posekamo okoli pet milijonov kubičnih metrov. Po evropskih omejitvah na podlagi omenjene uredbe bi lahko v Sloveniji posekali letno 6,2 milijona kubičnih metrov lesa. »Tej številki smo se približali le v letih 2014-2018 zaradi odprave posledic katastrofalnega zledoloma, napadov podlubnikov ter sanacije vetroloma,« še pove direktor slovenskega direktorata za gozdarstvo in lovstvo.

TREND POVEČEVANJA GOZDNIH POVRŠIN SE JE V SLOVENIJI USTAVIL

Leta 1875 je bilo z gozdom pokritega le 36 odstotkov ozemlja današnje Slovenije, danes ga je skoraj 60 odstotkov. V Poročilu o gozdovih za leto 2020 na Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) navajajo, da so se gozdne površine v naši državi lani glede na leto 2019 zmanjšale za nekaj manj kot 685 hektarjev. Letni prirastek se je tako zmanjšal za 0,4 odstotka. Površina naših gozdov se zadnja leta tako po več kot 140 letih ne povečuje več.

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) že od začetka delovanja leta 1994 praviloma povečuje načrtovan možni posek po svojih gozdnogospodarskih načrtih (GGN). Tako se je možni posek na ravni države, določen z GGN gozdnogospodarske enote (GGE), v času delovanja ZGS povečal s 3,1 milijona kubičnih metrov v letu 1994 na dobrih sedem milijonov kubičnih metrov v letu 2020 - to je za 127 odstotkov.

Največ smo posekali iglavcev

Lani je bilo posekano 4,2 milijona kubičnih metrov lesne mase oziroma dober milijon kubičnih metrov manj kot leta 2019. Posekanih je bilo skoraj 2,4 milijona kubičnih metrov iglavcev in dobrih 1,8 milijona kubičnih metrov listavcev. Evidentirani posek je v letu 2020 znašal 59 odstotkov možnega po gozdnogospodarskem načrtu.

Obseg nege gozdov se povečuje

Negovalna dela v gozdovih so bila leta 2020 opravljena na 5.590 hektarjev površin, kar je 30 odstotkov več kot leta 2019. Program predvidenih negovalnih del za leto 2019 je bil sicer uresničen 50-odstotno. Obnova gozdov s saditvijo in setvijo je bila za dobrih 20 odstotkov večja kot leta 2019 oziroma največja v zadnjih 20 letih.

Zaradi premajhnega obsega negovalnih del v zasebnih gozdovih sta pomembni oza-veščanje in spodbujanje lastnikov gozdov k doslednemu izvajanju negovalnih del v gozdovih s stalno promocijo nege tako na prireditvah (Teden gozdov, sejemske predstavitve) kot s prispevki v medijih in promocijskim materialom (brošure, zloženke in videomaterial).

»Upoštevajoč soglasja in dovoljenja za posege v gozdni prostor ter nezakonite posege vanj smo v letu 2020 našli 3.524 posegov v gozdove na skupni površini 500 hektarjev, kar pomeni več posegov na nekoliko manjši površini kot leta 2019,« še navaja ZGS v svojem Poročilu o gozdovih za leto 2020.

Glavni drevesni vrsti v slovenskih gozdovih sta bukev z 32,7-odstotnim in smreka s 30,2-odstotnim deležem. Sledita jelka s 7,5- in hrast s 7,1-odstotnim deležem.

Številčnost podlubnikov se zmanjšuje

Delež sanitarne sečnje v skupnem poseku v letu 2020 je 42-odstoten in je prvič po letu 2014 upadel pod 50 odstotkov. To je povezano z umirjanjem prenamnožitve podlubnikov in manjšo poškodovanostjo gozdov zaradi naravnih ujm v letih 2019 in 2020. V sanitarnem poseku obsega posek zaradi podlubnikov 48 odstotkov, zaradi naravnih ujm 31 odstotkov, zaradi boleznih gozdnega drevja 11 odstotkov, posek zaradi vseh drugih sanitarnih vzrokov pa je 10-odstoten.

Evropska pomoč za gozdne prometnice

Najpomembnejši finančni vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine, ki so neposredni prispevek lastnikov gozdov. Obseg gradenj gozdnih cest se je v letu 2020 nekoliko povečal predvsem v zasebnih gozdovih, kar je posledica sofinanciranja gradenj prek razpisov, gradnja v državnih gozdovih pa ostaja na enaki ravni kot leta 2019. Skupaj je bilo v tem letu zgrajenih 14,6 kilometra novih gozdnih cest, kar nekoliko zaostaja za cilji iz območnih načrtov. Skupno je zdaj na novo zgrajenih dobrih 403 kilometre gozdnih vlak, od tega v zasebnih gozdovih 289, v državnih pa 114 kilometrov.

Po podatkih evidence o gozdnih cestah in evidence o protipožarnih presekah, ki jih vodi ZGS, je bilo konec leta 2020 v Sloveniji 12.223 kilometrov gozdnih cest in 480 kilometrov protipožarnih gozdnih cest.

V zasebnih gozdovih se premalo seka

Izračuni zadnjih let kažejo, da se v državnih gozdovih poseka blizu načrtovanega (možnega) poseka, posek v zasebnih gozdovih pa je precej manjši. Razlika med količino načrtovanega poseka in uresničenim posekom v zadnjih letih tako nastaja izključno v zasebnih gozdovih. Posek v zasebnih gozdovih je lani dosegel le 71 odstotkov možnega oziroma načrtovanega poseka. Letna gojitvena opravila pa so opravljena v povprečju 32-odstotno. Vzrokov za neizvedeni posek v zasebnih gozdovih je več; najpogostejši je, zlasti pri gozdovih s tanjšim drevjem, premajhna ekonomičnost pridobivanja lesa.

REVIRNI GOZDAR SVETUJE IN SKRBI ZA DOBRO GOSPODARJENJE Z GOZDOVI

Poleg odlične strokovne podkovanosti mora imeti še smisel za komuniciranje z ljudmi, biti mora motiviran, kreativen, inovativen, samoiniciativen in sposoben organizator dela.

Značilnost slovenskih gozdov je velika vegetacijska pestrost, ki izhaja iz raznovrstnih geoloških razmer, razgibanega reliefa in mešanja celinskega, sredozemskega in alpskega podnebja. Taka pestrost in zaradi množice lastnikov velika razdrobljenost gozdne posesti lahko močno otežujeta potencial gozda in izrabo lesa, pa tudi njegovo nego. Pomembno vlogo pri tem, da je gozd primerno negovan oziroma vzdrževan in ne nazadnje kar se da optimalno izkoriščen, ima revirni gozdar. V gozdovih na prehodu Posavskega hribovja v Dolenjsko gričevje, ki se raztezajo v občinah Radeče, Šentrupert in Litija, smo se srečali z revirnim gozdarjem Jožetom Prahom.

»Gozdni prostor je razdeljen na več kot 400 revirjev, ki jih vodimo revirni gozdarji, zaposleni v gozdarski javni službi Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS). Delo revirnega gozdarja ne obsega več samo skupne izbire lesa za posek, temveč je z lastniki gozdov tesno vpet v celovito gospodarjenje z njihovo gozdno posestjo. Gozdarji in lastniki vzpostavljajo partnerske oblike dela v gozdovih, ki vodijo k razvoju podeželja in vzporedno tudi k miselnemu razvoju podeželana oziroma lastnika gozda. Ta se mora ob naši svetovalni podpori odločiti, kakšen gozd bo imel in kako se bo s svojo vlogo dobrega gospodarja znal vpeti v razvoj podeželja,« svoje poslanstvo predstavi revirni gozdar Jože Prah, ki pokriva gozdno območje s skoraj dva tisoč posestniki. Kot pravi, ti za svoje gozdove skrbijo vzorno, do gospodarjenja z njimi pa imajo tudi zaradi njegovih nasvetov zelo pozitiven odnos.

Nič več izgovorov zaradi slabega informiranja

V dobi informacijske tehnologije, Facebooka, Instagrama oziroma mobilnih telefonov so možnosti komuniciranja oziroma informiranja vsem razmeroma lahko dostopne. A naš sogovornik razkrije, da se kljub temu še vedno najdejo taki, ki ne znajo, ne zmorejo ali nočejo uporabljati sodobnih komunikacijskih sredstev. »Naloga revirnega gozdarja je tudi, da obiše te ljudi in jim z uporabnimi informacijami pomaga k učinkovitemu gospodarjenju s svojimi gozdovi.«

Revirni gozdar mora znati delovati na širšem območju in biti aktiven v javnem družbenem življenju. Poleg odlične strokovne podkovanosti mora imeti še smisel za komuniciranje z ljudmi, biti mora motiviran, kreativen, inovativen, samoiniciativen in sposoben organizator dela. Zaradi večinskega dela na terenu mora seveda imeti tudi dobro fizično kondicijo.

Pestrost razmer na podeželju zahteva veliko motivacije

Ko novi gozdar nastopi delo v revirju, potrebuje daljšo uvajalno dobo za spoznavanje območja. A tudi gozdar z dolgoletno prakso mora nenehno iskati nove odgovore, nova spoznanja, njegovo zanimanje naj obsega aktivno spoznavanje rastiščne pestrosti gozda, realizacijo etatov in gojitvenih opravil, odprtost gozdov in gozdnega prostora, spoznavanje naravne in kulturne dediščine podeželja, razvojno usmerjenost lastnikov gozdov in podeželanov, zgodovinsko naravnost revirja in izdelane načrte

Nega gozda je pomembna, ker nam zagotavlja zdrav sestoj ter tudi z ekonomskega stališča izkoriščeno rastišče.

Revirni gozdar Jože Prah

za razvoj podeželja. Pa ne nazadnje tudi institucije, vladne in nevladne, ki se pojavljajo v revirju, povezanost dejavnosti na podeželju in turistično-rekreacijske potenciale podeželja. Spoznati mora, ali so podeželani in lastniki gozdov podjetniško usmerjeni oziroma odprti za nove ideje in delavni, ter preveriti, kakšna je povezanost lastnikov gozdov, kmetov in podeželanov.

»Izjemna pestrost podeželja zahteva veliko motivacijo revirnega gozdarja, da najde najpomembnejše odgovore, in odgovornost selekcioniranja svojega delovanja. Zato je potrebnega veliko znanja, predvsem pa takojšnja in kakovostna informiranost o različnih vidikih, ki zadevajo lastnike gozdov. Na podlagi analize zbranih podatkov si pripravi strategijo delovanja in jo na podlagi učinkov ustrezno preoblikuje,« še pove gozdar Jože Prah. Kot dodatek za boljše spoznavanje svojega revirja in posledično dela priporoča še spoznavanje načrtov za razvoj določene krajine in lokalne skupnosti. »Te kot usklajene presečne cilje poistovetimo z gozdarskimi in lovskoupravljaljskimi načrti v dodelanih gozdnogojitvenih načrtih.«

Kako spodbuditi lastnike k negi gozdov

Skrben lastnik gozdov naj bi se v želji po kar najboljšem gospodarjenju po njegovem prepričanju redno udeleževal tako imenovanih študijskih krožkov. Gre za obliko neformalnega učenja in druženja, izmenjave idej in oblikovanja novih projektov.

Pripravi bi moral kakovosten poslovni načrt, ki bi vključeval tudi spodbujanje turizma na gozdnem območju. Tu je seveda še aktivna uporaba finančnih in materialnih spodbud, kot so sredstva za ukrepe iz programa razvoja podeželja.

Pri tem pa mora lastnik nenehno skrbeti za razvoj svojega znanja, torej se udeleževati usposabljanj, delavnic in sve-

tovanj ter se spoznati s trženjskimi prijemi. Zaželeno je, da bi se več lastnikov povezovalo ne samo v interesne skupine, društva ali združenja, ampak tudi poslovno s ciljem skupnega trženja lesa.

Jože Prah lastnikom gozdov še svetuje, da v prostem času morda neobremenjeno zavijejo na rekreativni sprehod v svoj gozd, se z njim »pogovorijo« ter domislijo svoj pristop k učinkovitemu gospodarjenju z gozdom.

»Nega gozda je pomembna, ker nam zagotavlja zdrav sestoj ter tudi z ekonomskega stališča izkoriščeno rastišče. Vse to povečuje tudi estetsko vlogo gozda, ki prav tako ni zanemarljiva.«

Gozd pripravljamo na podnebne spremembe

So slovenski gozdovi pripravljani na podnebne spremembe, ki se že kažejo na obzorju? Prah zatrjuje, da si prizadevajo za to. »Gozdarska stroka ima stoletne modele o podnebnih razmerah, ki bodo takrat prevladovali. Tako pri obnavljanju gozdov že zdaj spodbujamo rast drevesnih vrst, primernih za razmere v prihodnosti, in tako gozd postopno pripravljamo na podnebne spremembe.«

»Gozdarji z zavoda za gozdove želimo na podeželju najti ustvarjalen stik z lastniki gozdov pa tudi drugo javnostjo. Državne institucije in službe se trudijo približati in zadihati skupaj s podeželani. Le tako bomo našli skupni jezik za reševanje vprašanja dobrega gospodarjenja z gozdovi in za uspešno nadgrajevanje znanja njihovih lastnikov, pa tudi vseh drugih uporabnikov gozdnega prostora. Vsi lastniki gozda, vsi podeželani, imajo svojstvene odličnosti, ki jih moramo zaznati, poiskati in nadgraditi v odličnost delovanja,« ob slovesu sklene revirni gozdar Jože Prah, ki v enoti zavoda za gozdove v Brežicah skrbi za sožitje med gozdovi in lastniki na območju Jatna-Dole.

Pri obnavljanju gozdov že zdaj spodbujamo rast drevesnih vrst, primernih za razmere v prihodnosti, in tako gozd postopno pripravljamo na podnebne spremembe.

»PRIHODEK OD GOZDA NAM JE OMOGOČIL RAZVOJ KMETIJE«

Tako pravi Anica Oblak, lastnica kmetije, ki jo domačini poznajo tudi pod imenom Mihatovc; s prijavitimi na razpise so prišli do sredstev, ki so jim omogočila, da lahko danes delajo na sodobni žagi za razrez hlodovine, drva pripravljajo strojno, kupili pa so tudi veliko druge nujne opreme.

KMETIJA MIHATOVČ

Za kmete, lastnike gozdov in podjetnike so v okviru Programa razvoja podeželja (PRP) za obdobje 2014-2020 na voljo evropska sredstva, s katerimi si v Sloveniji prizadevamo izboljšati področja biotske raznovrstnosti, stanje gozdov, voda in tal, povečati konkurenčnost kmetijskega in gozdarskega sektorja in socialno vključenost ter lokalni razvoj podeželskih območij. Dober primer prakse črpanja sredstev in sodelovanja z revirnim gozdarjem pri vzdrževanju gozda so izkazali na družinski kmetiji Anice Oblak v Gradišču na Dolah pri Litiji.

Na kmetiji so svojo dejavnost usmerili predvsem v 50 hektarjev gozda, v katerem je začel načrtno gospodariti že Aničin oče. Prepoznal je vrednost gozda in lesa ter z zdravno kmečko pametjo napovedal, da »bomo malo odmaknili star gozd«, torej ga očistili, obnovili in negovali. Mož se je namenil iz svojega

Na kmetiji Mihatovc sami sekajo les in ga razžagajo z lastno žago, poskrbijo pa tudi za prodajo.

gozda potegniti konkreten prihodek. Tudi njegovi potomci danes zatrjujejo, da brez skrbne nege ni dobrega gozda, pri tem pa pomembno vlogo igra revirni gozdar. »Jože Prah zelo tesno sodeluje z nami pri vseh odločitvah, skrbno je izdelal in zasnoval načrtno delo in cilje ter nam svetoval in pomagal oziroma nam bil stalno pri roki,« pohvalijo svojega revirnega gozdarja.

Les gre dobro v prodajo

»Tako rekoč vse, kar smo ustvarili, od hleva za krave naprej, je omogočil prihodek od gozda. Od očetovih časov, ko je prodajal samo hlude, smo razširili dejavnost še na nekaj produktov. Sami sekamo les, ga razžagamo z lastno žago, sami skrbimo za prodajo. Pravzaprav nas kupci večinoma kar sami najdejo, po načelu 'dober glas seže v deveto vas',« pove Anica Oblak, lastnica kmetije, ki jo domačini poznajo tudi pod imenom Mihatovc. Anica je zadovoljna,

ker gre hlodovina dobro v prodajo, veliko povpraševanje pa je tudi po žaganem lesu.

Ker pa je sredstev za razvoj praviloma vedno premalo, smo gospodarico, ki je znana po tem, da zna poiskati in pridobiti sredstva, ki so na voljo, vprašali, na katere razpise vse se je prijavila oziroma kakšne podpore je izkoristila in kaj jim je uspelo narediti s temi sredstvi.

Kot pove, se na razpise redno prijavljajo. Tako so se prijavi na razpis za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa, ureditev gozdne infrastrukture, nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa. »Ti razpisi oziroma pridobljena sredstva so omogočili preživetje naše kmetije in njen razvoj. Tako smo danes na kmetiji zaposleni vsi člani družine, še enega zaposlenega pa imamo od zunaj. Zaradi pridobljenih sredstev lahko danes delamo na sodobni žagi za razrez hlodovine, drva izdelujemo strojno, kupili smo tudi veliko druge nujne opreme, tudi traktor s prikolico, v gozdu smo sanirali stare in uredili nove vlake oziroma gozdne poti, tako da lahko danes les spravimo iz gozda s prikolico, ne več samo z vlačanjem.«

Povezovanje je zapleteno

Podjetna sogovornica še pritrди, da se bodo na razpise še prijavljali, obnoviti morajo namreč tudi nekaj starejših strojev. Za še boljše rezultate gospodarjenja z gozdovi naj bi se kmetje oziroma lastniki gozdov bolj povezali, smo namignili, Anica pa smeje se zavije z očmi, da je pri tem preveč škodoželjnosti ...

Več zagona pri tem kaže njen sin Mitja Dolinšek, ki se z drugimi gozdnimi gospodarji povezuje prek Društva lastnikov gozdov Sopot - Laško, kjer je član upravnega odbora, je pa tudi predsednik Društva oglarjev Oglarske dežele Dole pri Litiji.

»Gozdno-lesne verige danes ne moremo in ne smemo obravnavati v luči nekih prejšnjih, davno minulih razmer. Bolj kot za povečevanje poseka je v gozdu treba skrbeti za ukrepe, ki bodo omogočali prirastek kakovostnega lesa in večali odpornost sestojev proti podnebnim spremembam,« pove naslednik kmetije, ki z ramo ob rami z dedom, babico in materjo ter očetom in bratom na kmetiji dela že od rane mladosti, izkušnje in znanje svojih prednikov pa je nadgradil najprej na Kmetijski šoli Grm, danes pa končuje še študij gozdarstva.

Razvoj v skladu z okoljsko ozaveščenostjo

»Želim se čim bolj vpeljati v različna dela, ki so potrebna na naši kmetiji. Nedvomno potrebujem več širine v znanju, saj so tudi v tej dejavnosti nenehno nova spoznanja in tehnologije. Moja vizija nadaljnega razvoja kmetije in seveda gozda je čim bolj izkoristiti njegove potenciale in zniževati stroške dela, vzporedno s tem pa nikakor ne smemo pozabiti na okoljske dejavnike. Na gozdove moramo paziti, saj kljub nenehni splošni povečevanju onesnaževanja njihovo stanje (še) ni slabo,« so misli tretje generacije kmetov gozdarjev družinske kmetije Mihatovc.

Kje in kako bi lahko država pomagala lastnikom gozdov, smo še vprašali. Mitja Dolinšek se zamisli: »Morda bi bila dobra pomoč tudi možnost opravljanja

OSEBNI ARHIV

” Tako rekoč vse, kar smo ustvarili, je omogočil prihodek od gozda.

Lastnica kmetije **Anica Oblak**

OSEBNI ARHIV

” Moja vizija nadaljnega razvoja kmetije in seveda gozda je čim bolj izkoristiti njegove potenciale in zniževati stroške dela, vzporedno s tem pa nikakor ne smemo pozabiti na okoljske dejavnike.

Mitja Dolinšek

gozdarskih del v državnih gozdovih. Recimo s koncesijsko pogodbo za deset let ali več za posamezne površine. Nujno potreben bi bil tudi sistemski vložek v vzpostavitev trga gozdno-lesnih sortimentov, kjer zdaj vlada prava stihija. Gospodarjenje z gozdom bi lahko spodbudila tudi z ustreznim obdavčenjem gozdnega premoženja, posledica bi bilo verjetno tudi prestrukturiranje lastništva - da bi prišli v roke tistih, ki jih gozdarjenje z gozdovi zanima,« pravi in dodaja, da je finančna pomoč države zelo dobrodošla, bi pa moralo biti več poudarka tudi na okoljski politiki.

